

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**кандидата економічних наук, Флегантової Анни Леонідівни
на дисертаційну роботу Разживіна Віталія Миколайовича
на тему «Державне регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку
національного господарства», подану до захисту
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук у
спеціалізовану вчену раду Д 08.120.01 у Вищому навчальному закладі
«Університет імені Альфреда Нобеля» за спеціальністю
08.00.03 – економіка та управління національним господарством**

Актуальність, мета і задачі дослідження

У сучасних умовах діяльності української економіки відзначається суттєва необхідність у поглибленому проведенні економічних змін як на макро так і на мікро рівнях. Визначальним драйвером здійснення реформування повинні виступати інвестиційно-інноваційні процеси.

На даний момент, підтримка суб'єктів господарювання національного господарства як ніколи потребує державного втручання. Важливість такої підтримки обумовлюється багатофункціональністю і це дає можливість стверджувати, що економічне зростання та забезпечення стійкої позиції суб'єктів національного господарства зумовлюється ефективним використанням інвестиційного потенціалу з урахуванням інноваційної складової. Вагомого значення набуває створення дієвого механізму стимулювання інновацій економічними суб'єктами.

У зв'язку з цим виникає необхідність наукового обґрунтування понять, що характеризують процеси державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку, інструментів збільшення ефективності, переосмислення існуючих підходів з урахуванням особливостей суб'єктів господарювання національної економіки та меж державного втручання в інвестиційно-інноваційні процеси.

Обравши метою роботи подальше вдосконалення теоретико-методичних аспектів та розробку практичних рекомендацій щодо державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства було поставлено та вирішено комплекс складних завдань, до

головних з яких можна віднести: використання понятійно-категоріального апарату задля визначення переважаючих напрямів державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства; класифікація детермінант інвестиційно-інноваційного розвитку; покращення системи індикаторів стану інвестиційно-інноваційної діяльності; визначення інструментів податкових пільг для стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності; розвиток теоретико-прикладних засад використання податкового стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності. Визначене коло завдань є достатньо повним для досягнення мети дослідження. У роботі представлене їх послідовне розкриття, в результаті чого отримано результати, які складають наукову новизну дисертації. Усі результати проведеного дослідження теоретично обґрунтовані, і доведені до практичної реалізації, що дає підставу зробити висновок про наявність предмету публічного захисту основних положень дисертації.

Актуальність теми дисертації підтверджується її зв'язком з основними напрямками наукових досліджень Університету митної справи та фінансів за темою: «Розвиток зовнішньоекономічних відносин в умовах інтеграції у світове господарство» (номер державної реєстрації 0115U007054), в рамках якої дисертантом обґрунтовано детермінанти інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства та визначено державний вплив на неї.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірності і новизни

Наукова новизна, висновки та практичні рекомендації в дисертації, отримані Разживіним Віталієм Миколайовичем, є достатньо обґрунтованими та достовірними, що підтверджується:

– використанням у роботі значної кількості наукових робіт вітчизняних та закордонних вчених з проблем інвестиційно-інноваційного розвитку та його державного регулювання;

– використанням у роботі офіційних статистичних даних Державної служби статистики України, інших джерел, включаючи іноземні;

– апробацією запропонованих результатів у форматі обговорення; публікації; використання в діяльності різних органів як державного так і приватного секторів.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації спираються на використання здобувачем достатнього різноманіття методів дослідження, широку базу літературних джерел, їх апробацію на науково-практичних заходах. У процесі наукового дослідження в дисертаційній роботі використані такі методи: узагальнення, систематизації, групування, класифікації, аналізу та синтезу, схематичного та графічного зображення, компаративного аналізу, економіко-статистичного аналізу.

В представленій дисертаційній роботі чітко прослідковується авторська позиція та логічна завершеність роботи. Одержані у процесі наукового дослідження результати дозволили розв'язати важливе наукове завдання, що полягало в розробці теоретико-методологічних засад і практичних рекомендацій щодо державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку в Україні.

Вищевикладене дозволяє зробити висновок про всебічну обґрунтованість і достовірність представлених у дисертаційній роботі наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукова новина отриманих результатів

Найбільш вагомими результатами, що характеризуються новизною і розкривають сутність дисертаційного дослідження, його ґрунтовність, масштабність і повноту, які є особистим здобутком автора та виносяться назахист, є такі:

- проведено систематизацію пріоритетних напрямів державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності національного господарства, що визначає пріоритети: за сферою впливу – галузева пріоритетність, за об'єктами впливу – виокремлення груп суб'єктів

національної економіки за різним ступенем інвестиційної рентабельності з відповідною диференціацією методів впливу, а також інструменти впливу – які вказують на перевагу фінансово-податкового характеру стимулювання (с. 51-53);

- на підґрунті теорії змішаного регулювання був знайдений підхід до експлікації детермінант регулювання інвестиційно-інноваційного процесу в національній економіці шляхом визначення переваг ринкового саморегулювання включаючи також і компенсаторно-стимулюючий державний вплив, ендогенно-корпоративні і ендогенно-екзогенні специфічні ризики саморегулювання ринку враховуючи їх дуальність. Використання зазначених детермінант дозволяє поєднувати наявні інвестиційні ресурси як у державному, так і приватному секторі та забезпечувати реагування на турбулентність середовища інвестиційно-інноваційної діяльності (с. 54-55);

- задля об'єктивного оцінювання ефективності державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності та розробки відповідних регулюючих впливів удосконалено методичний підхід до формування системи індикаторів для проведення оцінювання стану інвестиційно-інноваційної діяльності національного господарства, що включають групи показників кількісної оцінки інвестиційно-інноваційного процесу (с. 99-107);

- покращено підходи до визначення інструментарію оцінювання податкових пільг у системі загального державного впливу, а саме: прискорення амортизаційних процесів; введення пільг на інвестиції та реінвестиції та на доходи від інвестиційно-інноваційної діяльності шляхом виділення пільгових інструментів безпосереднього впливу на інвестиційно-інноваційну діяльність (с. 145-153);

- розвинуто теоретико-прикладні засади забезпечення стимулюючого кредитування інвестицій залежно від їх рівня прибутковості та періоду окупності використовуючи підхід до розподілу інвестицій на низькорентабельні, високорентабельні й інвестиції інноваційного типу, що дозволяє більш спрямовано здійснювати державне стимулювання чітко

визначених високорентабельних інвестицій, здійснених в інноваційну діяльність (с. 153-163);

- удосконалено науково-теоретичний підхід до стимулювання реінвестиційної діяльності суб'єктів господарювання використовуючи зміну структури системи оподаткування за допомогою впровадження податку на виведений капітал. Це дозволяє стимулювати інноваційну діяльність суб'єктів національної економіки, пришвидшити оновлення основних виробничих та невиробничих фондів підприємств і збільшити їхній потенціал до реінвестування (с. 164-179);

- науково обґрунтовано напрямки проведення оптимізаційних процесів державного стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства шляхом використання пріоритетної диференціації державної підтримки інвестиційних проєктів інноваційного спрямування залежно від характеру їх маржинальної віддачі (с. 180-183).

Теоретична цінність і практичне значення наукових результатів

Дисертаційна дослідження Разживіна В.М. є внеском у розвиток теорії та практики дослідження засад державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку в Україні та впливу реінвестиційних процесів на покращення економічного стану. Це обумовлено творчим використанням дисертантом досягнень сучасної вітчизняної та зарубіжної наукової думки у галузі регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку, застосуванням широкого спектру загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, опрацюванням значного масиву статистичної інформації.

Отримані у дисертаційній роботі результати, сформовані теоретичні положення, висновки та рекомендації характеризуються науковою цінністю та мають практичне значення щодо державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку в Україні. Окремі пропозиції автора щодо формування системи індикаторів оцінювання стану інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства використано в роботі Дніпропетровської торгово-промислової палати (довідка №762/01-07

від 30.05.2019 р.), Луганської обласної військово-цивільної адміністрації (довідка №22-09/02-1336 від 07.06.2019 р.), ТОВ «Краматорський феросплавний завод» (довідка №2458/17 від 25.06.2019 р.).

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що запропоновані теоретико-методологічні положення, практичні рекомендації та висновки можуть бути використані для формування і реалізації стратегії трансформації інвестиційно-інноваційної політики.

Результати наукових досліджень використовуються у навчальному процесі Університету митної справи та фінансів, зокрема, при розробці навчально-методичних комплексів та викладанні дисциплін «Макроекономіка», «Інвестиційний менеджмент», «Управління інноваціями», «Регіональна економіка та регіональне управління» (довідка № 10-38/01/172 від 07.02.2019 р.).

Оцінка змісту роботи

Дисертаційна робота Разживіна В.М. є цілісною, логічно побудованою науковою працею, яка викладена чітко і ясно у науковому стилі. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Дослідження викладено на 223 сторінках комп'ютерного тексту. Дисертація містить 5 додатків, 20 рисунків, 19 таблиць. Список використаних джерел нараховує 212 позицій.

В цілому, дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, представлені висновки і пропозиції розкривають зміст одержаних результатів, відповідно до поставлених завдань.

Автореферат дисертації відповідає змісту дисертаційної роботи та розкриває її зміст.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні результати дисертаційного дослідження В.М. Разживіна викладені у 14 публікаціях, із них 3 статей у наукових фахових виданнях України, 4 статті в іноземних виданнях та у наукових фахових виданнях

України, що внесені до міжнародних наукометричних баз та 7 у збірниках матеріалів конференцій. Загальний обсяг публікацій 75,39 д. арк., з яких 5,17 д. арк. належать автору особисто. Положення дисертаційного дослідження, які складають наукову новизну, повністю висвітлені у фахових виданнях та обговорені на міжнародних і вітчизняних науково-практичних конференціях.

Сформульовані у дисертації наукові результати, висновки, рекомендації і пропозиції науковим доробком дисертанта. Особистий внесок дисертанта є достатнім. Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає встановленим вимогам щодо публікацій основних положень дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Напрямок дисертаційної роботи відповідає профілю спеціалізованої вченої ради та паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Зазначене вище дає змогу зробити висновок про повноту відображення основних положень дисертаційної роботи, що винесені на захист, в опублікованих здобувачем працях.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, варто вказати, що не всі наукові розробки автора є незаперечними – певна їх частина має дискусійний характер та незначні недоліки.

1. У п. 1.1. (с. 31-36) дисертаційного дослідження під час визначення теоретичних підходів до регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку економіки при аналізі публікацій вітчизняних та зарубіжних вчених матеріал було викладено не зовсім розгорнуто, та не враховуючи ретроспективну хронологію. Вважаємо, що було б доцільно використовувати більш структуровану подачу інформації.

2. При проведенні аналізу обсягів та індексів капітальних інвестицій в економіку (табл. 2.5. у дисертації та табл. 1 автореферату) автором визначено загальний обсяг капітальних інвестицій в цілому та лише за трьома видами

економічної діяльності. Ми вважаємо, що при проведенні більш широкого аналізу інших сфер діяльності дисертаційне дослідження значно би виграло.

3. У п. 2.3. дисертаційного дослідження автором недостатньо повно розкриті особливості митного регулювання інвестиційної діяльності як однієї із складових митно-податкової політики держави (с. 132-134). При розкритті питання митного регулювання інноваційної діяльності були висвітлені основні особливості, попри невизначеності ролі митного органу при проведенні митного оформлення іноземної інвестиції, особливо у питанні захисту інвестиційної діяльності.

4. Також у тексті дисертації й автореферату є окремі редакційні, і технічні помилки тощо.

Однак, наведені зауваження та дискусійні моменти мають частковий характер і не зменшують загальної теоретичної та науково-практичної значущості, а також позитивної оцінки дисертаційної роботи, яка представляє собою завершену наукову працю.

Висновок щодо відповідності дисертації вимогам МОН України

На основі вивчення дисертаційної роботи та наукових праць здобувача, опублікованих за темою дисертації, можна зробити такі висновки відносно дослідження, яке пропонується на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, є науково обґрунтованими та достовірними. Дисертаційна робота В.М. Разживіна є завершеним дослідженням, в якому вирішено важливе наукове завдання державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства.

Напрямок та тематика дослідження, проведеного Разживіним В.М., відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Отримані у процесі дослідження результати містять наукову новизну та мають практичну цінність, вони були використані на рівні місцевих органів

влади та у процесі діяльності окремих суб'єктів господарювання, обговорені на науково-практичних конференціях різного рівня. Апробацію основних положень дисертаційної роботи слід вважати достатньою. Зміст автореферату дисертації цілком відповідає змісту самої роботи.

Таким чином, дисертаційна робота «Державне регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства» відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами і доповненнями), а її автор – Разживін Віталій Миколайович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки та
міжнародних економічних відносин,
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»

А. Л. Флегантова

307
10.03.2020